

ÉCOLE FRANÇAISE D'ATHÈNES
CONCOURS DE RECRUTEMENT 2013
ÉPREUVE DE SPÉCIALITÉ / ANTIQUITÉ ET PÉRIODE BYZANTINE

ÉCOLE FRANÇAISE D'ATHENES

CONCOURS 2013

Épreuve de langue grecque antique - Sujet 1

École française d'Athènes
Concours d'admission 2013

ÉPREUVE DE LANGUE GRECQUE

TEXTE LITTÉRAIRE

Jean Chrysostome, *Sur la vaine gloire*, extraits des § 4 et 5 : portrait d'un évergète au théâtre (vers 394 ap. J.-C.)

4. Πληροῦται τὸ θέατρον καὶ πᾶς ὁ δῆμος ἄνω κάθηται ὄψιν πολὺ παρεχόμενος λαμπρὰν καὶ ἀπὸ τοσοῦτων συγκεκμημένην ὄψεων, ὡς πολλάκις καὶ τὸ τέγος αὐτὸ καὶ τὸν ὑπερκείμενον ὄροφον καλυφθῆναι τοῖς σώμασι τῶν ἀνδρῶν καὶ οὔτε κεραμίδας οὔτε λίθους ἔστιν ἰδεῖν, ἀλλὰ πάντα ὄψεις ἀνθρώπων καὶ σώματα. Πρὸ δὲ πάντων εἰσελθόντος τοῦ συναγαγόντος αὐτοὺς φιλοτίμου, διαναστάντες εὐθέως ὥσπερ ἐξ ἐνὸς στόματος μίαν ἀφίθασι φωνήν, συμφώνως ἅπαντες κηθεμόνα καλοῦντες καὶ προστάτην τῆς κοινῆς πόλεως καὶ τὰς χεῖρας ἐκτείνοντες. [...]

5. Τί δὲ μετὰ τοῦτο : προσκυνήσας αὐτοὺς καὶ ταύτη τιμήσας καὶ αὐτὸς, κάθηται μὲν μακαριζόμενος ὑπὸ πάντων ἐκείνων, ἐκάστου αὐτῶν εὐχομένου τοῦτο γενέσθαι ὅπερ ἐκεῖνος τότε, καὶ εὐθέως ἀποθαιεῖν. Μετὰ δὲ τὸ πολὺ δαπανήσαι χρυσίον καὶ ἀργύριον, ἵππους, ἱμάτια, παιδας καὶ πάντα ἐκεῖνα καὶ κενῶσαι πολλὰς οὐσίας, παραπέμπουσι πάλιν αὐτὸν μετὰ πολλῆς τῆς εὐφημίας, τοσοῦτοι μέντοι οὐκέτι λυθέντος γὰρ τοῦ θεάτρου πρὸς τὰ οἰκεῖα ἕκαστος ἐπείγεται. [...]

TEXTE ÉPIGRAPHIQUE

Lettre d'un gouverneur d'Achaïe à Corinthe à propos d'une proposition d'un dénommé Priscus (IIe s. ap. J.-C.)

SEG XI, 121

[...] Ἐπεὶ οὖν καὶ ἐν τούτῳ φιλοτείμως ὁ Πρεῖ[σ]κος ἀναστρέφεται ὥστε ὑπὲρ τῆς τιμῆς τοῦ προηλουμένου τόπου δοῦναι τοῖς πολίταις

4 ἐκάστω δηνάριον ἓν, οὐ μόνον συγκατατίθεμαι τῇ τε τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου γνώμη, ἀλλὰ καὶ ἀποδέχομαι τὸν ἄνδρα οὕτως ἐν ἅπασιν ἀναστρε-

8 φόμενον φιλοτείμως, καὶ ἐπιτρέπω τὸν προηλούμενον τόπον ταύτη τῇ αἰρέσει αὐτῷ πράθῆναι, οὕτως μέντοι ὥστε τοὺς γεινομένους οἴκους τοῖς ἀθληταῖς προῖκα τῷ καιρῷ τῶν ἀγῶ-

12 νων σχολάζειν εἰς τὸ διηνεκές, ἔχοντος τοῦ κατὰ καιρὸν ἀγωναθέτου ἐξουσίαν διανέμειν τὰς ξενίας αὐτοῖς. Εἰ μέντοι τις πρὸς τοῦτο ἀντιλέγει, δυνήσεται διδάξει με ἐντὸς καλανδῶν Ἰανουαρίων τῶν ἐνγιστα. Ἐρῶσθαι ὑμᾶς εὐχομαι.

ÉCOLE FRANÇAISE D'ATHÈNES

CONCOURS 2013

Épreuve de langue grecque antique - Sujet 2

École française d'Athènes
Concours d'admission 2013

ÉPREUVE DE LANGUE GRECQUE

TEXTE LITTÉRAIRE

Xénophon, *Les reвенus*, I, 3-6:

(3) Οὐκοῦν τὸ μὲν τὰς ὥρας ἐνθάδε πρᾶσιτάτας εἶναι καὶ αὐτὰ τὰ γιγνώμενα μαρτυρεῖ· ἃ γοῦν πολλαχοῦ οὐδὲ βλαστάνειν δύναται· ἄν, ἐνθάδε καρποφορεῖ. Ὡσπερ δὲ ἡ γῆ, οὕτω καὶ ἡ περὶ τήν χώραν θάλαττα παμφορωτάτη ἐστί. Καὶ μὴν ὅσπερ οἱ θεοὶ ἐν ταῖς ὥραις ἀγαθὰ παρέχουσι, καὶ ταῦτα πάντα ἐνταῦθα πρῶταίτα μὲν ἄρχεται, ὀψιαίτατα δὲ λήγει. (4) Οὐ μόνον δὲ κρατεῖ τοῖς ἐπ' ἐνιαυτὸν θάλλουσί τε καὶ γηράσκουσιν, ἀλλὰ καὶ αἶδια ἀγαθὰ ἔχει ἡ χώρα. Πέφυκε μὲν γὰρ λίθος ἐν αὐτῇ ἀφθονος, ἐξ οὗ κάλλιστοι μὲν ναοὶ, κάλλιστοι δὲ βωμοὶ γίνονται, εὐπρεπέστατα δὲ θεοῖς ἀγάλματα· πολλοὶ δ' αὐτοῦ καὶ Ἕλληνες καὶ βάρβαροι προσδέονται. (5) Ἔστι δὲ καὶ γῆ, ἡ σπειρομένη μὲν οὐ φέρει καρπὸν, ὀρυσομένη δὲ πολλαπλασίους τρέφει ἢ εἰ σίτον ἔφερε. Καὶ μὴν ὑπάργυρός ἐστι σαφῶς θείαι μοῖραι· πολλῶν γοῦν πόλεων παροικουσῶν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν εἰς οὐδεμίαν τούτων οὐδὲ μικρὰ φλέψ ἀργυρίτιδος διήκει. (6) Οὐκ ἂν ἀλόγως δέ τις οἰηθεῖ τῆς Ἑλλάδος καὶ πάσης δὲ τῆς οἰκουμένης ἀμφὶ τὰ μέσα οἰκείσθαι τὴν πόλιν· ὅσω γὰρ ἂν πνευσι πλείον ἀπέχων αὐτῆς, τοσοῦτω χαλεπωτέροις ἢ ψύχεσιν ἢ θάλπεισιν ἐντυγχάνουσιν· ὅποσοι τ' ἂν αὐ βουλευθῶσιν ἀπ' ἐσχάτων τῆς Ἑλλάδος ἐπ' ἐσχάτα ἀφικέσθαι, πάντες οὗτοι ὡσπερ κύκλου τὸρνον τὰς Ἀθήνας ἢ παραπλέουσιν ἢ παρέρχονται.

TEXTE ÉPIGRAPHIQUE

Mise en location d'une carrière de pierre par les démotés d'Éleusis (322/321):
SEG XXVIII, 103 + S. Aliféri in *ATTIKA EΠΙΓΡΑΦΙΚΑ* (2009), p. 183-192.
l. 18-28:

20 Φιλόκω[μ]ος Φαλαρινθίδου Ἐλευσίνιος εἶπεν· τύχη ἀγαθ-
ῆ τῶν δημοτῶν· ὅπως ἂν τῶι Ἡρακλεῖ τῶι ἐν Ἄκριδι πρόσ-
24 οδος ἦι ὡς πλείστη καὶ ἡ θυσία θύηται ὡς καλλίστη, ἐψη-
φίσθαι τοῖς δημοταῖς· τὰς λιθοτομίας τὰς Ἐλευσίνι, ἐ-
ν Ἄκριδι, ἐπειδὴ εἰσὶν ἱεραὶ τοῦ Ἡρακλέως τοῦ ἐν Ἄκρι-
28 δι, μ[ισ]θεῦν τὸν δήμαρχον ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν δημοτῶν τῶ-
ι τὸ π[λείσ]τον διδόντ[ι]· τὸν δὲ μισθωσάμενον ἀποδιδόν-
αι τὴν μισθωσὴν τὴν μὲν ἐπὶ Νικητοῦ ἀρχοντος ἐν ᾧ ἂν
χρόγ[ωι] τοὺς δημοτάς πε[ρ]θεῖ, πρὸ τῆς θυσίας, μετὰ δὲ Νι-
κήτην ἀρχοντα εἰς τὸν Μεταγειτινῶνα μῆνα ταῖς ἀρχα-
28 ιρεσίαις, ὅταν οἱ δημοταὶ ἀγοράζωσιν ἐν τῶι Θησειῶι·

ÉCOLE FRANÇAISE D'ATHÈNES

CONCOURS 2013

Épreuve de langue grecque antique - Sujet 3

École française d'Athènes
Concours d'admission 2013

ÉPREUVE DE LANGUE GRECQUE

TEXTE LITTÉRAIRE

Énée le Tacticien, *Poliorcétique*, XXVIII, 1-4:

Προνοεῖσθαι δὲ καὶ τάδε ἐν φόβῳ οὐσης πόλεως. Πύλας τὰς μὲν ἄλλας κεκλείσθαι, μίαν δὲ ἀνεῶχθαι ἢ ἂν δυσπροσοδύτατον ἢ τῆς πόλεως καὶ ἐπὶ πλείστον ἀπ' αὐτῆς μέλλωσιν ὀρᾶσθαι οἱ προσιόντες. [2] καὶ ἐν ταύτῃ ἔκτομάδα, ἵνα σώματα μὲν ἀνθρώπων κατὰ τὴν ἔκτομάδα πυλῖδα ἐξῆ καὶ εἰσὶν καθ' ἑνα· οὕτω γὰρ ἂν ἤκιστα πῆς λανθάνοι αὐτομολῶν ἢ κατὰσκοπος εἰσιῶν. [3] ἐάντε γέ ἢ ὁ πυλωρὸς νοηρὸς. Πᾶσαν δὲ ἀνοίγεσθαι ὑποζυγίων ἕνεκεν καὶ ἁμαζῶν καὶ ἀγωγῶν ἐπισηφάλης. Καὶ ἐάν τι δέη εἰσενέγκασθαι σίτου ἢ ἐλαίου ἢ οἴνου ἐν τάχει ἢ τῶν ὁμοτρόπων τούτοις, ἁμάξαις ἢ σωματίων πλήθει, ταῦτα δὲ χρὴ κατὰ τὰς ἐγγύτατα πύλας κομίζειν, ...καὶ δὲ ἂν τάχιστα καὶ ῥᾶστα εἰσκομισθεῖν. [4] Τὸ δ' ὅλον μὴ ἀνοίγεσθαι πρῶτι πύλας ἀπροσκέπτως ἀλλ' ὀψαίτερον, ἕξω τε μηδένα ἀφίεσθαι πρὶν ἢ ἐξερευνησαὶ τὰ περὶ τὴν πόλιν· ἐπι τε μηδὲ πλοῖα κατὰ ταύτας ὀρμίζεσθαι ἀλλ' ἀπωτέρω, ὡς ἦδη γε καὶ ἡμέρας πολλὰς πράξεις ἀνοικθειῶν ἀμφοτέρων πυλῶν γεγονᾶσιν ἐπὶ τεχνασμάτων καὶ προφάσεων τοικῶνδε.

TEXTE ÉPIGRAPHIQUE

M. Segre, *Iscrizioni di Cos*, ED 20, l. 3-25:

- 4 δεδοχθαι τᾶ[ι βου]-
λαῖ καὶ τᾶ ἐκκλησίαι Διονύσιον ἐπαινέσ[αι]
εὐνοίας καὶ προθυμίας ἕνεκεν καὶ σ[ε]ρα]-
νώσαι χρυσᾶι στεφάνωι ὄσσωι κύριό[ς ἐστιν]
8 [ὁ] δᾶμος χειροτονίαι μεγίσταιν [δαρεῶν]
[δ]ιδόμεν, καὶ ἀναγγεῖλαι τὸν σ[τέφανον]
[ἐ]ν ταῖς χορικαῖς ἀγῶνι ὄκκα πρᾶτ[α συντελεῖ ὁ δᾶ]-
μος ἤμεν δὲ αὐτὸν πρόξε[νον καὶ εὐεργέ]-
12 ταν τὰς πόλιος τὰς Κόσιων [- - - - - ε]-
πὶ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς ταῖς διδομέναις Σι]-
νωπεῦσι ἐγ Κῶι, καὶ ἤμεν [αὐτῶν καὶ ἐκπλουν]
καὶ εἰσπλουν καὶ ἐμ πολέμοι καὶ ἐν εἰρήναι ὁ]-
16 συλεῖ καὶ ἀσπονδεῖ κα[ὶ] αὐτῶν καὶ χρήμασι].
τοὶ δὲ πωληταὶ μισθ[ωσάντων ἀναγράμμαι τε]
τὰν προξενίαν κα[ὶ] ἐργάζεσθαι τὰν σ[τά]-
20 λαν καὶ θέντω ἐγ [τῶν] ἱερῶν τοῦ Ἀσκληπιοῦ].
ἔδοξε τῶν δᾶμοι, Κα[- - - - - εἶπε τὸ]
μὲν ἄλλα καθάπερ τ[ᾶ] βουλαῖ· ὅπως δὲ]
καὶ ἐν Σινώπαι ὁ στέφαν[ος] ἀναγγεῖλαι, ἐπι]-
24 μεληθέντω τοῖς ἀγγελοῖς [τοῖς] πλείουσιν ἐς Σι]-
νώπαι τὰς ἀναγγελίας αἰτ[ή]σασθαι τὸν]
δᾶμον τὸν Σινωπέων.
vacat

ÉCOLE FRANÇAISE D'ATHÈNES

CONCOURS 2013

Épreuve de langue grecque antique - Sujet 4

École française d'Athènes
Concours d'admission 2013

ÉPREUVE DE LANGUE GRECQUE

TEXTE LITTÉRAIRE

Strabon, *Géographie*, V, 3, 8

Τῶν γὰρ Ἑλλήνων περὶ τὰς κτίσεις εὐστοχῆσαι μάλιστα δοξάντων, οἳ κάλλους ἐστοχάζοντο καὶ ἐρμηνόητος καὶ λιμένων καὶ χώρας εὐφροῦς, οὗτοι¹ προύνοησαν μάλιστα ὡν ὠλιγόωρησαν ἐκεῖνοι, στρώσεις ὁδῶν καὶ ὑδάτων εἰσαγωγῆς καὶ ὑπνομένων τῶν δυναμένων ἐκκλύζειν τὰ λύματα τῆς πόλεως εἰς τὸν Τίβεριν. Ἔστρωσαν δὲ καὶ τὰς κατὰ τὴν χώραν ὁδοὺς, προσθέντες ἐκκοπὰς τε λόφων καὶ ἐγχώσεις κοιλάδων, ὥστε τὰς ἀρμαμάζας δέχεσθαι πορθμείων φορτία· οἱ δ' ὑπνομοὶ συννόμω λίθω κατακαμφθέντες ὁδοὺς ἀμάξαις χόρτου πορευτὰς ἐνίας ἀπολεοὶ πασι. Τοσοῦτον δ' ἐστὶ τὸ εἰσαγώγιμον ὕδωρ διὰ τῶν ὑδραγωγίων, ὥστε ποταμούς διὰ τῆς πόλεως καὶ τῶν ὑπνομένων ρεῖν, ἅπανσαν δὲ οἰκίαν σχεδὸν δεξαμενὰς καὶ σίφωνας καὶ κρουνοὺς ἔχειν ἀφθόνουσ·

1. οὗτοι désigne ici les Romains.

TEXTE ÉPIGRAPHIQUE

Décret de Colophon (extraits), F. G. Maier, *Griechische Mauerbauinschriften*, 69, I, 6-12 et 21-31:

6 ὅπως ὁ δῆμος φαίνεται, ἐπειδὴ παρέδωκεν αὐτῶι Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς
τὴν ἐλευθερίαν καὶ Ἀντίγονος, κατὰ πάντα τρόπον φιλοτιμούμενος δια-
φυλάττειν τὴν τῶμ προγόνων δόξαν, ἀγαθῆι τύχηι καὶ ἐπὶ σωτηρίαι παντὸς
τοῦ δήμου τοῦ Κολοφωνίων ἐψηφίσθαι τῶι δήμωι τῆμ παλαιῶμ πόλιν ἦν τῶν
10 θεῶν παραδόντων τοῖς προγόνοις ἡμῶν κτίσαντες ἐκεῖνοι καὶ ναοὺς καὶ
βαιμῶνς ἰδρυσάμενοι παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσιν ἦσαν ἔνδοξοι σ[υ]ντεχίσαι
πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν·

... ἀποδείξει δὲ ἄνδρας δέκα καὶ δὴ οἵτινες σκέμον-
22 ται τὰ τε τείχη κατὰ ποῖον ἄχθέντα καὶ προσβληθέντα πρὸς τὰ ὑπάρχοντα εἰ-
η ἔχυρώτατα καὶ ἀρχιτέκτονα σκεψάμενοι ἐξετάσιν ὅς ἂν αὐτοῖς δοκῆι ἰκα-
νάτατος εἶναι ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἔργων τῶν τειχῶν καὶ περὶ μισθοῦ τῶι ἀρ-
χιτέκτονι καὶ ὅπως χρήματα ξενικὰ πορισθῆι καὶ ὅπως αἱ τε ὁδοὶ καὶ τὰ σί-
26 κόπεδα κατατηθήσεταιί τε καὶ πραθήσεται συμμερόντως καὶ ὅπως ἀγορὰ καὶ
ἐργαστήρια καὶ τὰ ἄλλα ὅσα δημόσια δεῖη ἐξαιρεθῆι· ἐπιτε[λ]εῖν δὲ ταῦτα
τοὺς ἀποδειχθέντας ὡς ἂν δύνωνται τάχιστα· ἵνα δὲ καὶ οἱ πολῖται χρήματα
εἰσάρωσιν ὡς πλεῖστα εἰς τὰ τείχη δεδόχθαι τῶι δήμωι ὑποδέχεσθαι τῶμ πι[ο]-
30 λιτῶν τῶμ βουλομένων ὅσον ἂν ἕκαστος θέληι καὶ ἡ τοῖς δὲ ἀποδημο[ί]ς εἶναι
τὴν ὑπόδειξιν ὅταν θέλωσι·

ÉCOLE FRANÇAISE D'ATHENES

CONCOURS 2013

Épreuve de langue grecque antique - Sujet 5

Vous traduirez les deux textes ci-dessous, avant d'en donner un bref commentaire historique

1. Texte littéraire. Pausanias, VII 16, 9-10. Les conséquences de la guerre d'Achaïe.

Κορίνθια. 9 Πόλεων δέ, αἱ Ῥωμαίοις ἐναντία ἐπολέμησαν, τείχη μὲν ὁ Μόμμιος κατέλυε καὶ ὄπλα ἀφηρείτο πρὶν ἢ καὶ συμβούλους ἀποσταλῆναι παρὰ Ῥωμαίων· ὡς δὲ ἀφίκοντο

οἱ σὺν αὐτῷ βουλευσόμενοι, ἐνταῦθα δημοκρατίας μὲν κατέπαυε, καθίστα δὲ ἀπὸ τιμημάτων τὰς ἀρχάς· καὶ φόρος τε ἐτάχθη τῇ Ἑλλάδι καὶ οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες ἐκωλύοντο ἐν τῇ ὑπερορίᾳ κτᾶσθαι· συνέδριά τε κατὰ ἔθνος τὰ ἐκάστων, Ἀχαιῶν καὶ τὸ ἐν Φωκεῦσιν ἢ Βοιωτοῖς ἢ ἐτέρωθί που τῆς Ἑλλάδος, κατελέλυτο ὁμοίως πάντα. 10 Ἔτεσι δὲ οὐ πολλοῖς ὕστερον ἐτράποντο ἐς ἔλεον Ῥωμαῖοι τῆς Ἑλλάδος, καὶ συνέδριά τε κατὰ ἔθνος ἀποδιδόασιν ἐκάστοις τὰ ἀρχαῖα καὶ τὸ ἐν τῇ ὑπερορίᾳ κτᾶσθαι, ἀφήκαν δὲ καὶ ὅσοις ἐπιβεβλήκει Μόμμιος ζημίαν· Βοιωτοὺς τε γὰρ Ἡρακλεώταις καὶ Εὐβοέας τάλαντα ἑκατὸν καὶ Ἀχαιοὺς Λακεδαιμονίοις διακόσια ἐκέλευσεν ἐκτίσαι. Τούτων μὲν δὴ ἄφεςιν παρὰ Ῥωμαίων εὗροντο Ἕλληνες, ἡγεμῶν δὲ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἀπεστέλλετο· καλοῦσι δὲ οὐχ Ἑλλάδος, ἀλλὰ Ἀχαιᾶς ἡγεμόνα οἱ Ῥωμαῖοι, διότι ἐχειρώσαντο Ἕλληνας δι' Ἀχαιῶν τότε τοῦ Ἑλληνικοῦ προεστηκότων. Ὁ δὲ

2. **Inscription. A. RIZAKIS, *Achaïe III* (2008), n° 5. Lettre du proconsul Q. Fabius Maximus à la cité de Dymé. 144/3 av. J.-C.**

{ E } Ἐπί θεοκόλου Λέωνος, ὕγραμματατέ-
ος τοῦ συνεδρίου Στρατοκλέος.
Κοίντος Φάβιος Κοϊντου Μάξιμος ἀνθύπατος Ῥωμαίων Δυμαί-
ων τοῖς ἄρχουσι καὶ συνέδροις καὶ τῇ πόλει χαίρειν· τῶν περὶ
4 Κυλλάνιον συνέδρων ἐμφανισάντων μοι περὶ τῶν συντελε-
σθέντων παρ' ὑμῖν ἀδικημάτων, λέγω δὲ ὑπὲρ τῆς ἐμπρήσε-
ως καὶ φθορᾶς τῶν ἀρχείων καὶ τῶν δημοσίων γραμμάτων, ὧν ἐγε-
8 γόνει ἀρχηγὸς τῆς ὅλης συγκύσεως Σῶσος Ταυρομένης ὁ
καὶ τοὺς νόμους γράψας ὑπεναντίους τῇ ἀποδοθείσῃ τοῖς
Ῥαχαιοῖς ὑπὸ Ῥωμαίων πολιτείαι, περὶ ὧν τὰ κατὰ μέρος διήλθο-
[μεν ἐν Πάτραις μετὰ τοῦ παρόντος συμβουλίου· ἐπεὶ οὖν οἱ διαπρα-
12 [ξά]μενοι ταῦτα ἐφαίνοντό μοι τῆς χειρίστης κ[ατασ]τάσεως

[καὶ ταραχῆς κα[τασκευὴν] ποιοῦμενοι· [τοῖς Ἕλλησι πᾶσιν]· οὐ μόν-
ον γὰρ τῆς προ[ῶς] ἀλλήλου[ς] ἀσυναλλ[αξία]ς καὶ χρε[ωκοπίας οἰ]-
[κεί]α ἀλλὰ καὶ [τῆς] ἀποδοδομένης κατὰ [κοινὸν] τοῖς Ἕλλη[σιν] ἐ-
16 λευθερίας ἀλλότρια καὶ τῆ[ς] ἡμετέ[ρα]ς προαιρέσεως· ἐγ[ὼ πα]-
ρασχομένων τῶν κατηγορῶν ἀληθινὰς ἀποδείξεις Σῶ-
σον μὲν τὸν γεγονότα ἀρχηγὸν [τῶν] πραχθέντων καὶ νο-
μογραφῆσαντα ἐπὶ καταλύσει τῆς ἀποδοθείσης πολιτεί-
20 [ας] κρίνας ἔνοχον εἶναι θανάτῳ πα[ρ]εχώρισσα, ὁμοίως δὲ καὶ
[...]μίσκον Ἐχεσθένης τῶν δαμοργῶν τὸν συμπράξαντα
[τοῖς] ἐμπρήσασιν τὰ ἀρχεῖα καὶ τὰ δημόσια γράμματα, ἐπεὶ καὶ
[αὐτὸς] ὠμολόγησεν· Τιμόθεον δὲ Νικέα τὸμ μετὰ τοῦ Σώσου
24 [γεγονό]τα νομογράφον, ἐπεὶ ἔλασσον ἐφαίνετο ἠδίκηκῶς, ἐ-
[πέταξα] προάγειν εἰς Ῥώμην ὀρκίσας, ἐφ' ᾧ τῇ νομηνίαι τοῦ ἐν-
[άτου μηνός] ἔστα[ι] ἐκεῖ καὶ ἐφανίσας τ[ῶν] ἐπὶ τῶν ξένων στρατη-
[γῶν ...] Ἄν[... π]ρότερον ἐπάγεισ[ιν] εἰς οἶκον, ἐὰν μὴ ΑΥ[...].

ÉCOLE FRANÇAISE D'ATHENES

CONCOURS 2013

Épreuve de langue grecque antique - Sujet 6

NONNOS DE
PANOPOLIS

ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΩΝ ΚΑ

Ἦν δέ τις αὐτόθι χώρος ἑύσκιος, ὀππόθι πυκνοῖς
ἔρνεσι παντοίοισιν ἔμιτρώθη ράχισ ὕλης
εὐρυτενῆς, καὶ κοῖλον ἔην σπέος. Ἰπτάμενος δέ
οὐ ποτε δένδρεα κείνα κατέγραφεν ἰὸς ἀλήτης,
330 εἴ τις ὀιστεύσειε, καὶ οὐ ποτε μεσσόθι θάμνων
ἠἔλιος πεφόρητο κατάσσυτος ὀξεί παλμῶ
ἐνδομύχοις ἀκτίσιν ὀμόπλοκα φύλλα χαράξας,
οὐ χύσις ἠερόφοιτος ἐδύσατο δάσκιον ὕλην
ἐκ Διὸς ὑετίοιο, μόγις δέ οἱ ὕδατος ὀλκῶ
335 ὕψιφανῆς Διὸς ὄμβρος ἐπέβρεχεν ἄκρα πετήλων.
Κεῖθι τανυπρέμνοισιν ἐν ἄλσεσι φώριος ἄρης
ἠλιβιάτων χλοεροῖσι φυτῶν κεκάλυπτο κορύμβοις,
ἀπροϊδῆς, ἀτίνακτος· ἐνὶ δρυόεντι δέ κόλπῳ
εἶχεν ἀδουπήτων πεφυλαγμένον ἴθμα πεδίλων,
340 οὐδὲ διαξαίνων κρυφίῳ ποδὶ φυλλάδα λόχημην,
οὐ ποδὸς ὀκλάζοντος ἔχων φόβον, οὐ λάλον ἠχώ
χείλει βαμβαίνοντι, καὶ οὐ χλόον ἀμφὶ προσώπῳ·

Eustathe de Thessalonique, Παρεκβολαὶ εἰς τὴν Ἰλιάδα
VI, 92

(v. 92) Φασὶ δὲ τὸ ἐν Τροίᾳ

Παλλάδιον διοπετέες μὲν εἶναι, ἠγουν ἐξ ἀέρος ἀνωθεν οὐρανόθεν πεσόν,
ἀνδρὸς δὲ δορὰν ἠμφιέσθαι στέμμα τε ἔχειν καὶ ἠλακάτην, ἐν δὲ τῇ
κεφαλῇ πῖλον καὶ δόρυ ἐν τῇ δεξιᾷ. Ἐνταῦθα δὲ τὸ ἀναθεῖναι, ἀφ' οὗ
γίνεται τὸ ἀνάθημα, θεῖναι λέγει χωρὶς προθέσεως. Θεῖναι γάρ, φησὶν,
Ἀθηνᾶς ἐπὶ γούνασιν, ὡς καθημένου δηλαδὴ τοῦ Παλλαδίου, ἢ θεῖναι
παρὰ γούνασιν, εἶπερ ἴσταται. Δύναται δέ, φασὶ, τὸ ἐπὶ γούνασι νοηθῆναι
καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπὶ γούνασιν καὶ ἰκετεῖα. ὁ δὲ Γεωγράφος, ὅπου λέγει τὴν
μὲν παλαιὰν Ἰλίον ἠφανίσθαι, τὴν δὲ νῦν βλεπομένην νεωτέραν εἶναι,
μὴ ἀποδεχόμενος τοὺς νοούντας τὸ ἐπὶ γούνασιν ἀντὶ τοῦ παρὰ τοῖς
γούνασι, φησὶν, ὅτι τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ξόανον νῦν μὲν ἐστηκὸς ὀρᾶται,
Ὅμηρος δὲ καθημένον ἐμφαίνει ἐν τῷ πέπλῳ θεῖναι Ἀθηναίης ἐπὶ
γούνασιν, ὡς καὶ τὸ γούνασιν ἐφέζεσθαι φίλον υἱόν. βέλτιον γάρ
οὕτως ἢ παρὰ τοῖς γούνασιν, ὡς τὸ ἦ δ' ἦσται ἐπ' ἐσχάτῃ ἐν πυρὸς αὐγῇ.
κάθηνται δὲ Ἀθηνᾶς ξόανα καὶ ἐν Φωκαίᾳ καὶ Μασσαλίᾳ καὶ Ρώμῃ καὶ

Χίῳ. (626,56-627,14) pp.251-252.

Hélénos fait dire à Hécube d'offrir le plus beau
vêtement à la statue d'Athènes.

ÉCOLE FRANÇAISE D'ATHENES

CONCOURS 2013

Épreuve de langue grecque antique - Sujet 7. Période byzantine

Κριτοβουλε d'Imbros, Historiες A1-2

(3) οἴκουν, οὐ περὶ τούτων ὁ λόγος ἡμῖν νῦν, ἀλλ' ὅπως τὰ τοῦ νῦν μεγάλου βασιλέως ἔργα Μεγεμέτῳ μέγιστα τε ὄντα καὶ μηδεμίαν ὑπερβολὴν τοῖς πρὸ αὐτῶν καταλείποντα ἰδίᾳ ξυγγραφῇ τε καὶ ἀφηγήσει τοῖς μεθ' ἡμᾶς παραδόμεν μίμημά τε καὶ σπουδαῖον κάλλιστον τοῖς αἰρουμένοις τε καὶ ψυχῆς ἀνδρίαν ὑποφαινοῖσι προθέντες αὐτά. (4) τοσοῦτον γὰρ οὗτος οὐ μόνον τῶν ἄλλων τοῖς πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῖς ἐκ γένους αὐτοῦ βασιλεῖς 25 κατὰ τε ἀρετὴν καὶ ἀνδρίαν καὶ στρατηγίαν καὶ τύχην καὶ τὴν τῶν πολεμικῶν ἐμπειρίαν ὑπερεβάλλετο, ὅσον ἐκείνοι τοῖς πρὸ αὐτῶν τε καὶ κατ' αὐτοὺς γενομένους τούτοις ἀπέκρυψαν.

παραίτησις

3 (1) παραιτοῦμαι δὲ τοῖς τε νῦν τοῖς τε χρόνῳ ὑστερόν ποτε ξυ-
30 σομένους τῆδε τῇ ξυγγραφῇ μηδεμίαν ἀβελτερίαν ἢ κακοήθειαν κατα-

γνώμαι ἡμῶν, εἰ μήτε ξυναλοῦντες ταῖς ἡμετέραις κακοπραγίαις μήτε δὴ ταῖς τοῦ γένους βαροῦμενοι ξυμφοραῖς προσηρήμεθα ἀναγράφειν τε καὶ φανερώς ἐκπομπεύειν καὶ διασύρειν τὰ οἰκεία κακὰ δέον ξυκαλύπτειν μᾶλλον ἐς δύναμιν καὶ μηδαμοῦ τοῖς πολλοῖς ἐκφορα καθ-
5 ιστᾶν.

(---)

(4) τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὡς ἐξότου γεγονάσιν ἄνθρωποι, τὰ τῆς βασιλείας καὶ τῆς ἀρχῆς οὐδ' ὅλως ἔμεινεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν οὐδ' ἐνὶ γένει τε καὶ ἔθνει περιεκλείσθη, ἀλλ' ὥσπερ πλανώμενά τε αἰεὶ καὶ ἐξ ἔθνῶν ἔθνη καὶ τόπους ἐκ τόπων ἀμειβοντα πανταχοῦ μεταβέβηκε τε καὶ περιέστη, νῦν μὲν ἐς Ἀσσυρίους καὶ Μήδους καὶ Πέρσας, νῦν δὲ ἐς Ἕλληνας καὶ Ῥωμαίους κατὰ καιροὺς τε καὶ περιόδους ἐνιαυτῶν ἐπιχωριάσαντά τε καὶ οὐδέ-
25 ποτε ἐπὶ τῶν αὐτῶν βεβηκότα; (5) οὐδὲν τοίνυν θαυμαστὸν | καὶ νῦν τὰ ἑαυτῶν δρᾶσαι τε καὶ παθεῖν καὶ Ῥωμαίους μὲν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν τύχην ἀπολιπεῖν, πρὸς ἑτέροισ δὲ διαβηναί τε καὶ μεταχωρήσαι, ὥσπερ ἐξ ἄλλων ἐς τούτους, πανταχοῦ τὴν ἰδίαν φύσιν τε καὶ τάξιν τηροῦντα. (6) πῶς οὖν ἔνεστιν ἡμῖν δικαίως τοῦ γένους κατηγορεῖν
30 ὡς μὴ δυναθέντος διὰ τέλους κατασχεῖν τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τηρῆσαι τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν τύχην ἀπαρασάλευτον; (7) εἰ δὲ τινες ἐν καιροῖς ἰδιοῖς τῶν πραγμάτων ἐπιστατοῦντες μοχθηρὰ φύσεως κακοὶ γεγόνασι

περὶ τὴν ἀρχὴν καὶ τοῖς πράγμασιν οὐκ εἰς δέον ἐχρήσαντο, οὐκ ἔστι τοῦτο τοῦ γένους ἀμάχημα, ἀλλὰ τῶν κακῶς τε καὶ ὡς οὐκ ἔδει χρησαμένων τοῖς πράγμασιν· οὐκ καὶ δίκαιον μόνους εὐθύνειν, ἀλλὰ μὴ τοῦ γένους κατηγορεῖν, ὥσπερ δὴ καὶ τοὺς ἀγαθοὺς νῦν ἐπαινεῖν καὶ τὰ τούτων ἔργα ἐκ παντὸς τρόπου θαυμάζειν τε καὶ κοσμεῖν καὶ μὴ διὰ τὴν ἐνίῳν ὀρθυμίαν τε καὶ κακίαν ἀποστερεῖν ἐθέλειν τούτους τῶν ἐπαινῶν καὶ τῶν ἄθλων τῆς ἀρετῆς· ἀλλ' οὐ δίκαιον. (8) τοῦτο τοίνυν καὶ Ἰώσηπος ὁ Ἐβραῖος εἰδὼς φιλαλήθως ὦν καὶ τοῖς πράγμασι καλῶς ἐφιστῶν ἐπαινεῖ μὲν ἐν τῷ τῆς ἀλώσεως βιβλίῳ τὴν Ῥωμαίων τύχην
10 καὶ ἀρετὴν καὶ τῷ λόγῳ φιλαλήθως ἐπαίρει, καθάπτεται δὲ τῶν ἐν τῷ γένει | φανέντων κακῶν τοὺς τε μὴδὲν ἠδικηκότας τῶν ὄνειδῶν ἀπαλλάττει· ὁ δὲ καὶ ἡμεῖς ἐξ ἀπαντος τρόπου ποιήσομεν μὴδὲν ὑποστειλάμενοι τὸ παράπαν, ἀλλ' ἐν πάσι τὸ τε προσήκον καὶ τὴν ἀλήθειαν ὁψζοντες, καὶ τούτων μὲν ἄλις, τῶν δὲ προκειμένων ἐχώμεθα.